

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра земельного та аграрного права

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

_____ А.П. Гетьман

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Сучасні теоретико-правові питання охорони земель»

(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2020

Силлабус навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», третій освітньо-науковий рівень (доктор філософії)

Розробники:

Шульга Михайло Васильович – д.ю.н., професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права.

Хомінець С.В. – к. ю. н., доцент кафедри земельного та аграрного права.

Затверджено на засіданні кафедри земельного та аграрного права протокол № ____ від _____ 2020 р.

Завідувач кафедри _____

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни.....	11
3. Вимоги викладача	13
4. Контрольні заходи результатів навчання	13
5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів.....	15
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів.....	16

1. Вступ

1. Данні про викладачів, які викладають цей курс.

Шульга Михайло Васильович – д.ю.н., професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права;

Хомінець Світлана Володимирівна – к.ю.н., доцент кафедри земельного та аграрного права;

Контакти кафедри земельного та аграрного права: м Харків, вул. Пушкінська, 77; аудиторія 223; телефон: (057) 704-92-41; e-mail: kaf_zem_agr@nlu.edu.ua

2. Ціль та завдання навчальної дисципліни.

Ціллю засвоєння навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» є формування у аспірантів професійних компетенцій, пов'язаних з вирішенням професійних задач у сфері регулювання земельних відносин, зокрема у сфері правової охорони земель; здобуття глибинних знань у сфері правового регулювання охорони земель; стимулювання наукового дослідження проблем та сучасних тенденцій в розвитку правового інституту охорони земель.

Навчальна дисципліна покликана сформувати навички наукового аналізу у сфері правового регулювання охорони земель, оволодіння термінологією у сфері досліджуваного наукового напрямку.

Завдання навчальної дисципліни:

- забезпечення усвідомлення сутності, змісту, особливостей основних теоретичних положень земельного права;
- вивчення актуальних теоретичних та практичних проблем у галузі охорони земель;

- формування навичок науково-дослідницької роботи у зазначеній сфері правових знань;
- напрацювання навичок правильного оцінювання правових проблем в галузі охорони земель, навичок тлумачення, роз'яснення та консультування з правових питань в рамках своєї професійної діяльності у галузі охорони земель.

3. Місце навчальної дисципліни в структурі освітньо-наукової програми.

Навчальна дисципліна **«Сучасні теоретико-правові питання охорони земель»** належить до варіативних дисциплін практично-професійного циклу.

Вивчення даної дисципліни базується на знаннях, вміннях і навичках, що отримані при вивченні наступних дисциплін: земельне право, адміністративне право, цивільне право, аграрне право, екологічне право.

Основні положення навчальної дисципліни **«Сучасні теоретико-правові питання охорони земель»** мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Забезпечення та захист прав на землю», «Правовий механізм забезпечення законності у сфері земельних відносин», «Земельні правопорушення», «Приватноправові та публічно-правові засади регулювання земельних відносин».

4. Опис навчальної дисципліни:

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 6 Загальна кількість годин: 180 Тижневих годин: - аудиторних - 4 самостійної роботи здобувача - 8	Рівень освіти – третій освітньо-науковий рівень (доктор філософії) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: другий Семестр: 3 Лекції: 40 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 120 год. Вид контролю: залік

5. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК–1. Знання та розуміння юридичної природи категорій «охорона земель», «правова охорона земель».

ПК–2. Знання різних правових явищ, юридичних фактів, земельно-правових норм і земельних правових відносин у галузі правової охорони земель та вміння правильного застосування земельно-правової термінології у зазначеній галузі.

ПК–3. Здатність планувати, організовувати і контролювати власну діяльність при вирішенні професійних завдань та виконувати професійні обов'язки, діяти відповідно до етичних стандартів.

ПК–4. Уміння грамотно і точно давати кваліфіковані юридичні висновки у сфері правової охорони земель.

ПК–5. Уміння пошуку, систематизації та використання в професійній сфері іншомовної літератури щодо правового регулювання відносин з охорони земель.

ПК–6. Здатність до використання інформаційних технологій і баз даних при вирішенні науково-практичних проблем щодо правового регулювання охорони земель різних категорій, їх відновлення та підвищення родючості ґрунтів.

ПК–7. Уміння приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення у відповідності із земельним законодавством.

ПК – 8. Уміння професійно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, здатність демонструвати основні навички роботи у команді, поєднуючи результати різних досліджень та аналізу, вчасно подавати результат.

ПК–9. Здатність застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі вирішення правових питань щодо охорони земель.

ПК–10. Знання особливостей застосування відповідних правових форм охорони земель.

ПК–11. Знання та навички застосування норм матеріального і процесуального права у сфері правової охорони земель.

ПК–12. Уміння застосовувати набутті знання щодо правового регулювання відносин з охорони земель при вирішенні професійних завдань, застосовуючи положення національного, європейського та міжнародного законодавства.

ПК–13. Здатність планувати, організовувати і контролювати власну діяльність при вирішенні професійних завдань.

ПК–14. Знання методів, засобів, прийомів, що використовуються у відповідності до прийнятих правил при систематизації нормативно-правових актів земельного спрямування для забезпечення їх досконалості.

ПК–15. Уміння самостійно поповнювати свої знання та використовувати їх в практиці застосування земельного законодавства.

ПК –16. Виявляти проблеми у правовому регулюванні земельних правовідносин та пропонувати способи їх вирішення, припиняти правопорушення.

ПК–17. Уміння здійснювати аналіз правових документів, судової практики у галузі правової охорони земель з метою критично-конструктивного їх оцінювання.

ПК–18. Здатність надавати консультації при вирішенні земельно-правових проблем.

ПК–19. Навички підготовки проєктів правозастосування у галузі земельних правовідносин при вирішенні завдань щодо правової охорони земель.

ПК–20. Здатність критичного та системного аналізу правових норм, правовідносин у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань щодо правового забезпечення охорони земель.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння юридичної природи категорій «охорона земель», «правова охорона земель».

РНС НД – 1.2. Здійснювати критичний та системний аналіз різних правових явищ, юридичних фактів, земельно-правових норм і земельних правових відносин; вміти правильно застосовувати земельно-правову термінологію.

РНС НД – 1.3. Демонструвати знання щодо основних правових інститутів земельного права, особливостей їх реалізації та застосування, використовувати знання і практичні навички в галузі земельного права, застосовувати земельно-правові норми щодо використання, охорони, відтворення земель.

РНС НД – 1.4. Визначати межі земельної правосуб'єктності, статус суб'єктів земельних правовідносин, форми їх реалізації.

РНС НД – 1.5. Сформулювати та проаналізувати проблеми реалізації конституційних основ правового регулювання земельних відносин.

РНС НД – 1.6. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів у галузі права користування земельними ділянками.

РНС НД – 1.7. Прогнозувати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань права користування земельними ділянками.

РНС НД – 1.8. Формулювати обґрунтовані правові висновки при вирішенні земельно-правових задач і проблем.

РНС НД – 1.9. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності, оперувати юридичними поняттями і категоріями галузі, застосовувати положення національного та міжнародного законодавства щодо права користування земельними ділянками.

РНС НД–1.10. Вміти відшукувати професійну інформацію й використовувати інформаційні технології і бази даних з метою отримання такої інформації для професійної діяльності.

РНС НД–2.1. Виявляти проблеми у правовому регулюванні земельних відносин і пропонувати способи їх вирішення з використанням теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

РНС НД–2.2. Надавати консультації щодо можливих способів захисту земельних прав.

РНС НД–2.3. Визначити правовий статус органів управління у галузі використання та охорони земель, функції та завдання органів місцевого самоврядування та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

РНС НД – 2.4. Визначити систему земельних прав громадян, гарантії, форми та способи захисту земельних прав.

РНС НД – 2.5. Демонструвати знання та розуміння правових проблем і колізій у галузі регулювання земельних відносин, проблеми реалізації норм процесуального та матеріального права в земельних правовідносинах.

РНС НД – 2.6. Здійснювати юридичну кваліфікацію при вирішенні практичних завдань у сфері права землекористування.

РНС НД – 2.7. Здатність здійснити юридичну кваліфікацію земельного спору, правильно обравши при цьому ефективну форму захисту земельних прав.

РНС НД – 2.8. Вміти продемонструвати знання щодо процедурних аспектів державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, похідних від права власності.

РНС НД – 2.9. Підготувати проекти актів застосування земельного права в процесі розв'язання практичних завдань.

РНС НД – 2.10. Застосовувати набуті знання щодо забезпечення та захисту прав на землю у стандартних професійних ситуаціях методами відтворення та реконструкції.

РНС НД – 3.1. Орієнтуватися в положеннях сучасних правових доктрин щодо теоретичних питань правової охорони земель.

РНС НД – 3.2. Аналізувати нормативно-правову базу щодо забезпечення організаційно-правових заходів охорони земель.

РНС НД – 3.3. Визначати правосуб'єктність приватних власників та орендарів земельних ділянок у правовідносинах з охорони земель.

РНС НД – 3.4. Демонструвати знання та розуміння правових проблем і колізій у галузі регулювання земельних відносин, проблеми реалізації норм процесуального та матеріального права в земельних правовідносинах.

РНС НД – 3.5. Визначати правосуб'єктність приватних власників та орендарів земельних ділянок у правовідносинах з охорони земель.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні засади правової охорони земель.

Загальні положення земельного законодавства щодо правового регулювання охорони земель в Україні. Особливості формування наукової доктрини щодо правової охорони земель. Сучасні актуальні проблеми науки земельного права у сфері правової охорони земель. Поняття та сутність категорій «охорона земель», «правова охорона земель». Законодавче забезпечення правової охорони земель. Специфіка правового становища суб'єктів правовідносин у галузі правової охорони земель. особливості правового режиму об'єктів правової охорони земель. Особливості змісту правовідносин з охорони земель.

Модуль 2. Адміністративно-правове забезпечення охорони земель.

Поняття та завдання управління в галузі охорони земель. Система та компетенція органів державного управління у галузі охорони земель. Функції органів управління. Поняття та порядок ведення державного земельного кадастру. Організація та порядок ведення державного контролю за використанням та охороною земель. Поняття та порядок проведення землеустрою. Поняття, значення, завдання, порядок проведення моніторингу земель. Особливості проведення обліку якості земель. Нормування і стандартизація в галузі охорони земель та відновлення родючості ґрунтів.

Модуль 3. Правова охорона земель при здійсненні господарської діяльності.

Особливості правової охорони земель, що перебувають у приватній власності. Особливості правової охорони земель, що перебувають на умовах оренди. Особливості правової охорони різних категорій земель. Організаційно-правові заходи охорони земель, заходи з відновлення якісного стану земель. Консервація земель: нормативне забезпечення, порядок проведення. Правове забезпечення рекультивації порушених земель. Правове забезпечення проведення меліорації земель. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами. Заходи економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. Юридична відповідальність за порушення норм земельного законодавства про охорону земель.

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№	Модуль/назва	Кількість кредитів ЄКТС	Всього годин	Аудиторні заняття (контактні)				Самостійна робота здобувачів
				Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Інші види занять	
1	Модуль 1 Загальні засади правової охорони земель	2	56	12	4			40
2	Модуль 2 Адміністративно-правове забезпечення охорони земель	1	32	8	4			20
3	Модуль 3 Правова охорона земель при здійсненні господарської діяльності	3	92	20	12			60
Разом		6	180	40	20			120

2. Вимоги викладача

Поведінка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії при вивченні дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» на заняттях повинна відповідати правилам внутрішнього розпорядку для здобувачів освіти Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Аспіранти мають регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття, активно працювати, своєчасно виконувати самостійні завдання, надавати повні та ґрунтовні відповіді на запитання, вміти правильно застосовувати норми національного та міжнародного права при вирішенні завдань, знати основні положення доктрини земельного права, дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

3. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

Загальна кількість балів за даний блок навчальної дисципліни нараховується в діапазоні від 0 до 20 балів, при цьому аспірант може отримати залік за наявності не менше 10 балів.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань здобувачів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язкий повторний курс		1 – 34

4.3. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

- методи усного контролю: бесіда, виступ студента на семінарському занятті, пояснення до виконаного завдання або окремих його розділів, усні повідомлення студентів, відповіді на запитання викладача під час аудиторних занять з земельного права.
- методи письмового контролю: контрольні роботи студентів, написання тестових завдань, домашні завдання, конспекти, есе, реферати у межах запропонованих тем.

Інноваційні методи: портфоліо, кейс-вимірювачі, групові проекти.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, peer review.

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів

- виконання домашніх завдань – вивчення теоретичного матеріалу, рішення практичних задач, аналіз ефективності застосування норм земельного законодавства на практиці тощо;
- доопрацювання матеріалів лекції – ознайомлення з монографічною літературою по темам лекційного матеріалу, аналіз практики застосування норм земельного законодавства на які були посилання в лекційному матеріалі;
- робота в інформаційних мережах – користування базами даних, інформаційно-пошуковими та інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами тощо;

- пошук наукової літератури за певною темою – за визначеними викладачем темами здобувач підбирає актуальну і цікаву наукову літературу опрацьовує та надає її викладачу;
- підготовка колекцій документів, матеріалів тощо – пошук судових рішень за участю суб'єктів земельного права, розробка проектів локальних нормативних актів тощо;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка та публікація наукових статей – тему наукової статті або тез здобувач погоджує з лектором або науковим керівником;
- умови відвідування навчальних занять – систематичне відвідання практичних занять та активна участь у їх роботі і т.п.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів

Вказується перелік підручників, навчальних посібників, які є в бібліотеці, а також адреси електронних ресурсів, в яких найбільш повно розкривається зміст навчальної дисципліни

- основна (5-10 джерел);
  - додаткова (5-10 джерел).
1. Конституція України від 28.06.1996 р. Відом. Верхов. Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
  2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. за № 2768-III (із змін, та допов.) *Офіц. вісн. України*. 2001. № 46. Ст. 2038.
  3. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 962-IV в ред. від 18.12.2017 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. № 39. Ст. 349.
  4. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 963-IV в ред. від 28.12.2015 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. № 39. Ст. 350.
  5. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. №

3613-VI *.Офіц. вісн. України*. 2011. № 60. Ст. 2405.

6. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952- IV в ред. від 26.11.2015 р. № 834 – VII (з наст. змін, та допов.) *Відом. Верхов. Ради України*. 2016. № 1. Ст. 9.
7. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05. 2017 р., № 2059-VIII *Відом. Верхов. Ради України*. 2017. № 29. Ст. 315.
8. Про затвердження Порядку консервації земель: Наказ Мінагрополітики України від 26.05.2013 р. № 283 *Офіц. вісн. України*. 2013. № 42. Ст. 1525.
9. Про землеустрій: Закон України від 22.05. 2003 р., № 858-IV *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. № 36. Ст. 282.
10. Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р., № 1389-XIV *Відом. Верхов. Ради України*. 2000. № 11. Ст. 90.

Рекомендована література (підручники, навчальні посібники, монографії, статті тощо)

1. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: акт. проб, практ. теорії / В.І. Андрейцев. 2-ге вид., виправл. К.: Знання, 2007. 445 с.
2. Аніщенко В. О. Моніторинг і охорона земель: навч. посіб. / В. О. Аніщенко, В. О. Боровий. – К.: КНУБА, 2003. – 176 с.
3. Вівчаренко О. А. Правова охорона земель в Україні: моногр. / О. А. Вівчаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 336 с.
4. Гавриш Н. С. Правова охорона ґрунтів України: моногр. / Н. С. Гавриш – О., 2008. – 228 с.
5. Гринько С. В. Правові аспекти реєстрації прав на землю: монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 172 с.

6. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія. К.: Логос, 2011. 688 с.
7. Мірошніченко А. М. Колізії в правовому регулюванні земельних відносин в Україні: монографія. К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 268 с.
8. Лісова Т.В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми : монографія. Харків. Юрайт, 2020. 396 с.
9. Оверковська Т. К. Правові засади охорони земель від забруднення та псування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук / Т. К. Оверковська. – К., 2008. – 213 с.
10. Ришкова Л. В. Правове регулювання використання та охорони особливо цінних земель : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 «земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Людмила Валеріївна Ришкова. – Х. , 2010. – 191 с.

Рекомендовані інтернет-ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// rada.gov.ua/](http://rada.gov.ua/)
2. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// www.land.gov.ua/](http://www.land.gov.ua/)